

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Heiskanen, Noora; Viitala, Riitta

Title: Lapsen oikeus tukeen varhaiskasvatuksessa toteutuu vaihtelevasti

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Jyväskylän yliopisto, 2021

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

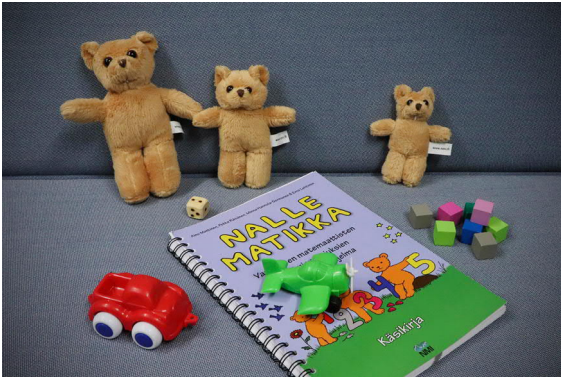
Heiskanen, N., & Viitala, R. Lapsen oikeus tukeen varhaiskasvatuksessa toteutuu vaihtelevasti. Ruusupuiston kärkiuutiset, (2). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/2-2021/2>

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

[Jyväskylän yliopisto](#) > [Ruusupuiston kärkiuutiset](#) > [Uutisarkisto](#) > [2/2021](#) > [Lapsen oikeus tukeen varh...](#)

Lapsen oikeus tukeen varhaiskasvatuksessa toteutuu vaihtelevasti

Lapsella on oikeus saada tarvitsemansa tuki varhaiskasvatuksessa. Tuki voi koostua pedagogisista ja resursseihin liittyvistä rakenteellisista ratkaisuista sekä sisältää yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Varhaiskasvatusta kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Tällöin lähtökohtia ovat kaikkien lasten yhdenvertaisuus ja moninaisuuden arvostus. Nämä arvot toteutuvat kaikille yhteisessä varhaiskasvatuksessa, joka pohjautuu lasten osallisuuteen ja tähtää lasten yhteenkuuluvuuden rakentumiseen. Tuoreen selvityksen mukaan tuki ei käytännössä kuitenkaan toteudu lain edellyttämällä tavalla. Tutkijoiden mukaan lapsen asuinpaikka, ikä ja tuen tarpeen syy sekä

varhaiskasvatuksen palvelumuoto asettavat lapset nykytilanteessa epätasa-arvoisiin asemiin tuen saamisessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityshankkeessa tutkittiin julkisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen kehityksen ja oppimisen tuen sekä inklusiivisen varhaiskasvatuksen nykytilaa Suomessa. Tutkijaryhmä selvitti lapsen tuen toteutumista koostamalla selvitys- ja tutkimustietoa, toteuttamalla valtakunnallisen kyselyn sekä järjestämällä varhaiskasvatuksen järjestäjille ja vanhemmille pienryhmäkeskusteluja.

Kenellä on oikeus tukeen?

Keskeinen ja huolestuttava tulos on, että kehityksen ja oppimisen tuen saatavuuden ja toteutumisen vaihtelu Suomessa asettaa lapset eriarvoiseen asemaan. Varhaiskasvatusta ohjaavan lainsäädännön epätarkkuuden ja paikallisten käytäntöjen vaihtelevuuden vuoksi tuki voi olla hyvin erilaista eri paikkakunnilla. Kyseessä on lasten välisen tasa-arvon näkökulmasta hyvin ongelmallinen tilanne. Myös hankkeessa haastatellut lasten vanhemmat nostavat keskeiseksi ongelmakohtaksi tuen saamisen epävarmuuden: lapsi voi samassa tilanteessa saada hyvin erilaista tukea sen perusteella, missä hän asuu. Erityisen ongelmallista on, että vanhemmat kokevat joutuvansa taistelemaan tuesta lapselleen.

Tuen vaihtelevuus ja toteutumattomuus korostuvat entisestään yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja perhepäivähoidossa. Näissä palvelumuodoissa lapsella ei selvityksen mukaan ole aina tosiasiallista mahdollisuutta kehityksen ja oppimisen tukeen. Tuesta vastaa viime kädessä julkinen päiväkotimuotoinen varhaiskasvatus. Myös pienimmät varhaiskasvatusikäiset lapset näyttävät jäävän usein vaille samoja mahdollisuuksia tukeen kuin isommat lapset. Esimerkiksi erityisryhmät ovat usein avoinna vain yli kolmevuotiaille, ja erityisopettajien työpanos painottuu isompien lasten ja esiopetusikäisten ryhmissä.

Selvityksen mukaan inklusion käsite on varhaiskasvatuksen ammattilaisille epäselvä ja sitä kuvataan tuen järjestämisen paikan avulla. Tällöin inklusiota kuvataan esimerkiksi toteamalla, että kunnassa ei ole enää erityisryhmiä. Sama painotus on usein nähtävissä julkisessa keskustelussa, jossa esimerkiksi erityisryhmien purkaminen esitetään inklusiivisena varhaiskasvatuksena. Todellisuudessa kyse on huomattavasti monitahoisemmasta asiasta, ja tutkijat toivovatkin inklusiivisuutta koskevaan keskusteluun nykyistä syvällisempää ymmärrystä inklusiosta.

Inklusiivisen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa keskeistä on ymmärtää, että kyseessä on tietoinen ideologinen valinta. Kun inklusion ideaan on sitouduttu, tehdään opetussuunnitelmaa ja pedagogiikkaa koskevat ratkaisut tästä näkökulmasta. Tämä voi tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että opetussuunnitelmassa painotetaan ryhmän lasten keskinäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja valitaan toimintatavoiksi leikkejä, jotka vahvistavat tätä yhteenkuuluvuutta. Lisähuomiota kaipaa siirtymä varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta perusopetukseen. Vaikuttaa siltä, että ohjaavista asiakirjoista ja lainsäädännöstä huolimatta inklusiivinen ideologia ei ensisijaisesti ohjaa tukea tarvitsevien lasten oppimispolkua.

Tulevaisuudessa inklusiivista tukea kolmella portaalla?

Tutkijat esittävät selvityksessään uuden ehdotuksen varhaiskasvatukseen sopivasta kehityksen ja oppimisen tuen mallista. Mallissa kuvataan kaikille lapsille tarjottavan tuen, sen tehostamisen sekä erityisen tuen periaatteet, muodot ja rakenteet. Selvitysraportin julkaisemisen jälkeen opetus- ja kulttuuriministeriössä on aloitettu varhaiskasvatuslain muutoksen valmistelu, joka sisältää kehityksen ja oppimisen tuen tarkennetut lakipykälät kolmiportaisen tuen mallia mukaillen.

Lainsäädännön kehittämisen lisäksi tutkijat pitävät keskeisenä varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen lisäämistä kehityksen ja oppimisen tuen teemoista. Myös inklusioperiaatteen konkretisointia varhaiskasvatuksen henkilöstön työn arjen näkökulmasta tarvitaan.

Noora Heiskanen & Riitta Viitala

KT **Noora Heiskanen** (oikealla) toimi selvitystyöryhmän vastuullisena tutkijana työskennellessään tutkijatohtorina **Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksella**. Tällä hetkellä Heiskanen työskentelee yliopistotutkijana **Itä-Suomen yliopiston filosofisessa tiedekunnassa, kasvatustieteiden ja psykologian osastossa**.

KT **Riitta Viitala** (vasemmalla) toimii lehtorina Jyväskylän yliopistossa **kasvatustieteiden laitoksella** erityispedagogiikan oppiaineessa.

Lue lisää: **Kehityksen ja oppimisen tuki sekä inklusiivisuus varhaiskasvatuksessa: Selvitys nykytilasta kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa sekä esitys kehityksen ja oppimisen tuen malliksi.**

Lähetä palautetta kirjoittajille: noora.heiskanen@uef.fi ja riitta.viitala@jyu.fi

Kuvat: Martti Minkkinen

[Edellinen](#) | [Seuraava](#) | [Palaa pääsivulle](#)

0 kommenttia